

62016CJ0037

SODBA SODIŠ?A (osmi senat)

z dne 18. januarja 2017 (1)

„Predhodno odlo?anje — Obdav?enje — Skupni sistem davka na dodano vrednost — Obdav?ljive transakcije — Pojem ‚opravljanje storitev za pla?ilo‘ — Pla?ilo nadomestila v korist organizacij za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic iz naslova pravi?nega nadomestila — Izklju?itev“

V zadevi C?37/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odlo?be na podlagi ?lena 267 PDEU, ki ga je vložilo Naczelny S?d Administracyjny (vrhovno upravno sodiš?e, Poljska) z odlo?bo z dne 12. oktobra 2015, ki je prispela na Sodiš?e 22. januarja 2016, v postopku

Minister Finansów

proti

Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i S?owno-Muzycznych SAWP (SAWP),

ob udeležbi

Prokuratura Generalna,

Stowarzyszenie Zbiorowego Zarz?dzania Prawami Autorskimi Twórców Dzie? Naukowych i Technicznych Kopipol,

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska,

SODIŠ?E (osmi senat),

v sestavi M. Vilaras, predsednik senata, J. Malenovský (poro?evalec) in M. Safjan, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališ?, ki so jih predložili:

—

za Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i S?owno-Muzycznych SAWP (SAWP) A. Za??ska, dav?na svetovalka,

—

za Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych Kopyol M. Poniewski, agent,

—

za Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska T. Michalik, davni svetovalec,

—

za poljsko vlado B. Majczyna, agent,

—

za grško vlado A. Magrippi in S. Charitaki, agentki,

—

za Evropsko komisijo L. Lozano Palacios in M. Owsiany-Hornung, agentki,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1

Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL 2006, L 347, str. 1), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2010/45/EU z dne 13. julija 2010 (UL 2010, L 189, str. 1) (v nadaljevanju: Direktiva o DDV).

2

Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Minister Finansów (minister za finance, Poljska) in Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP) (združenje izvajalcev glasbenih del z besedili ali brez njih (SAWP) s sedežem v Varšavi (Poljska)) zaradi obdavčenja z davkom na dodano vrednost (DDV) nadomestil za naprave za snemanje in reprodukcijo del, ki so zaščitena z avtorsko pravico, ali predmetov sorodnih pravic in za nosilce, na katere se posnamejo taka dela ali taki predmeti.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva o DDV

3

Direktiva o DDV v členu 2(1)(c) določa:

„Predmet DDV so naslednje transakcije:

[...]

(c)

storitve, ki jih davčni zavezanec, ki deluje kot tak, opravi na ozemlju države članice za plačilo;“.

4

Člen 24(1) Direktive o DDV določa:

„Opravljanje storitev pomeni vsako transakcijo, ki ni dobava blaga.“

5

Člen 25 Direktive o DDV določa:

„Opravljanje storitev lahko med drugim vključuje eno od naslednjih transakcij:

(a)

odstop premoženja v pravicah, ne glede na to, ali so te pravice ustanovljene z dokumentom ali ne;

(b)

obveznost opustitve dejanja ali dopustitve dejanja ali stanja;

(c)

opravljanje storitev na podlagi naloga ali v imenu državnega organa ali na podlagi zakona.“

6

Člen 220(1) Direktive o DDV določa:

„Vsak davčni zavezanec mora zagotoviti, da sam, prejemnik ali tretja oseba v njegovem imenu in za njegov račun izda račun v naslednjih primerih:

(1)

za dobave blaga ali opravljanje storitev, ki jih je opravil drugemu davčnemu zavezancu ali pravni osebi, ki ni davčni zavezanec;

[...]“

Direktiva 2001/29/ES

7

Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju doloženih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230) v členu 2 določa:

„Države članice predvidijo za spodaj naštetih izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma:

(a)

avtorjem za njihova dela;

(b)

izvajalcem za posnetke njihovih nastopov;

(c)

proizvajalcem fonogramov za njihove fonograme;

(d)

producentom prvega posnetka filmov za izvirnik in primerke njihovih filmov;

(e)

RTV organizacijam za posnetke njihovih oddaj ne glede na to, ali oddajajo po žici ali po radijskih valovih, vključno s kablom ali satelitom.“

8

Člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 določa:

„Države članice lahko predvidijo izjeme in omejitve pravice reproduciranja iz člena 2 v naslednjih primerih:

[...]

(b)

v zvezi z reprodukcijami v katerem koli mediju, ki jih izdelata fizična oseba za zasebno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni, ob pogoju, da imetniki pravic prejmejo pravično nadomestilo, pri katerem se upošteva uporaba ali neuporaba tehničnih ukrepov po členu 6 na zadevnem delu ali predmetu“.

Poljsko pravo

Določbe o DDV

9

Ustawa o podatku od towarów i usług (zakon o davku na blago in storitve) z dne 11. marca 2004 (Dz. U. iz leta 2011, št. 177, postavka 1054) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari, v členu 5(1) določa:

„Predmet DDV je:

(1)

dobava blaga in storitev, opravljenih na ozemlju države za plačilo“.

10

Člen 8(1) in (2a) tega zakona določa:

„1. Opravljanje storitev iz člena 5(1), točka 1, je vsaka storitev, opravljena za fizično osebo, pravno osebo ali subjekt brez pravne sposobnosti, ki ni dobava blaga v smislu člena 7, pri čemer so vključeni:

(1)

prenos pravic na neopredmetenih sredstvih ne glede na obliko pravnega posla;

[...]

2a. Kadar davčni zavezanec pri opravljanju storitev deluje v svojem imenu, vendar za račun druge osebe, šteje, da je prejel in opravil te storitve sam.

[...]“

Določbe o avtorski in sorodnih pravicah

11

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zakon o avtorski in sorodnih pravicah) z dne 4. februarja 1994 (Dz.U. iz leta 2006, št. 90, postavka 631) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari (v nadaljevanju: zakon z dne 4. februarja 1994 o avtorski in sorodnih pravicah), v členu 20 določa:

„1. Proizvajalci in izvozniki:

(1)

magnetofonov, magnetoskopov in drugih podobnih naprav,

(2)

fotokopirnih strojev, skenerjev in drugih podobnih naprav za razmnoževanje, ki omogočajo popolno ali delno kopiranje izvoda objavljenega dela,

(3)

praznih nosilcev, na katere se z napravami, naštetimi v točkah (1) in (2), posnamejo dela ali predmeti, zaščiteni s sorodnimi pravicami, za zasebno uporabo,

morajo plačati nadomestilo organizacijam za kolektivno upravljanje, kot so opredeljene v odstavku 5 in ki delujejo za račun avtorjev, izvajalcev in proizvajalcev fonogramov in videogramov ter založnikov, pri čemer znesek tega nadomestila ne presega 3 % prodajne cene teh naprav in nosilcev.

2. Nadomestilo, pobrano od prodaje magnetofonov in drugih podobnih naprav ali povezanih praznih nosilcev, se razdeli tako:

(1)

50 % avtorjem;

(2)

25 % izvajalcem;

(3)

25 % proizvajalcem fonogramov.

[...]

4. Nadomestilo, pobrano od prodaje naprav za razmnoževanje in povezanih praznih nosilcev, se razdeli tako:

(1)

50 % avtorjem;

(2)

50 % založnikom.

5. Minister za kulturo in varstvo narodne dediščine po posvetovanju z organizacijami za kolektivno upravljanje avtorskih in sorodnih pravic, z združenji avtorjev, izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in videogramov in založnikov ter združenji proizvajalcev ali uvoznikov naprav in praznih nosilcev iz odstavka 1 z uredbo določi: kategorije naprav in nosilcev, znesek nadomestila iz odstavka 1, glede na zmogljivost naprav in nosilcev za razmnoževanje ter druge rabe, za katere so namenjeni, načine prejemanja in razdelitve nadomestila ter organizacije za kolektivno upravljanje avtorskih in sorodnih pravic, ki so pristojne za prejemanje tega nadomestila.“

12

Člen 201(1) zakona z dne 4. februarja 1994 o avtorski in sorodnih pravicah določa:

„Imetniki naprav za razmnoževanje, ki opravljajo gospodarsko dejavnost reprodukcije del, namenjenih zasebni uporabi osebe, ki izdelava kopijo, morajo avtorjem in založnikom plačati nadomestilo, in sicer prek organizacij za kolektivno upravljanje avtorskih in sorodnih pravic, ki znaša do 3 % njihovih prejemkov, razen če reprodukcija ni predmet pogodbe z imetnikom pravic. Nadomestilo se enakovredno razdeli med avtorji in založniki.“

13

Člen 104(1) zakona z dne 4. februarja 1994 o avtorski in sorodnih pravicah določa:

„Za namene tega zakona se za organizacije za kolektivno upravljanje avtorskih in sorodnih pravic [...] štejejo organizacije, ki združujejo avtorje, izvajalce in producente ali RTV-organizacije in katerih cilj je kolektivno upravljanje in varstvo avtorske ali sorodnih pravic, ki so jim zaupane, ter izvajanje z zakonom določenih pooblastil.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

14

SAWP je ministra za finance zaprosilo, naj se opredeli glede vprašanja, ali je nadomestilo za naprave za snemanje in reprodukcijo, ki ga plačajo proizvajalci in uvozniki takih naprav in nosilcev, na podlagi člena 20 zakona z dne 4. februarja 1994 o avtorski in sorodnih pravicah predmet DDV.

15

Minister za finance je v razlagi v posamičnem primeru z dne 20. avgusta 2012 navedel, da zneski, ki so jih SAWP plačali proizvajalci in uvozniki praznih nosilcev in naprav za snemanje in reprodukcijo, pomenijo plačilo za uporabo avtorske ali sorodnih pravic, povezanih s prodajo opreme, ki se uporablja za kopiranje in snemanje del, in da jih je zato treba šteti za plačilo za opravljene storitve imetnikov avtorske ali sorodnih pravic ter so kot take predmet DDV.

16

SAWP je nato vložilo tožbo pri Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (deželno upravno sodišče v Varšavi, Poljska) in predlagalo odpravo navedene razlage v posamičnem primeru.

17

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie (deželno upravno sodišče v Varšavi) je s sodbo z dne 12. junija 2013 odločilo, da je tožba utemeljena.

18

Minister za finance je vložil kasacijsko pritožbo pri Naczelny Sąd Administracyjny (vrhovno upravno sodišče, Poljska), to sodišče pa je ob navedbi, da na Poljskem soobstajata nasprotujoči si sodni praksi glede tega vprašanja, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

Vprašanji za predhodno odločanje

19

Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo o DDV razlagati tako, da imetniki pravic reproduciranja opravljajo storitve v smislu te direktive za proizvajalce in uvoznike praznih nosilcev podatkov in naprav za snemanje in reprodukcijo, od katerih organizacije za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic za račun teh imetnikov, vendar v lastnem imenu, pobirajo nadomestilo od prodaje teh naprav in nosilcev.

20

Člen 24(1) Direktive o DDV „opravljanje storitev“ opredeljuje kot nasprotje „dobavi blaga“. V skladu z besedilom te določbe je treba namreč vsako transakcijo, ki ni dobava blaga, šteti za opravljanje storitev.

21

V obravnavanem primeru ni sporno, da transakcija iz postopka v glavni stvari ni dobava blaga v smislu člena 24(1) Direktive o DDV.

22

V členu 25 Direktive o DDV so primeroma naštet tri različne transakcije, ki jih je mogoče opredeliti kot opravljanje storitev, med katerimi so tiste iz točke (a), ki pomenijo odstop premoženja v pravicah.

23

V zvezi s tem, ali se ta člen uporabi, se predložitveno sodišče sprašuje, ali lahko transakcija, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, pomeni odstop premoženja v pravicah v smislu točke (a) navedenega člena in jo je torej mogoče opredeliti kot opravljanje storitev.

24

Pred tem vprašanjem pa je treba presoditi, ali je takšna transakcija izvedena za plačilo. V skladu s členom 2(1)(c) Direktive o DDV mora biti taka storitev, da bi spadala na področje uporabe te direktive, vsekakor opravljena za plačilo.

25

V zvezi s tem je treba spomniti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je storitev opravljena za plačilo v smislu Direktive o DDV, samo če med izvajalcem in prejemnikom storitve obstaja pravno razmerje, v okviru katerega se izmenjajo vzajemne dajatve, pri čemer plačilo, ki ga prejme izvajalec storitev, pomeni dejansko protivrednost storitve, opravljene za prejemnika (glej sodbo z dne 22. junija 2016, Český rozhlas, C-11/15, EU:C:2016:470, točka 21 in navedena sodna praksa).

26

Sodišče je razsodilo, da to velja, če obstaja neposredna zveza med opravljeno storitvijo in prejeto protidajatvijo, pri čemer plačani zneski pomenijo ustrezno nadomestilo za individualno storitev, opravljeno v okviru takega pravnega razmerja (sodba z dne 18. julija 2007, Société thermale d'Eugénie-les-Bains, C-277/05, EU:C:2007:440, točka 19).

27

Vendar v obravnavanem primeru, prvič, ni očitno, da bi obstajalo pravno razmerje, v okviru katerega bi se med imetniki pravic reprodukcije ali, odvisno od primera, organizacijo za kolektivno upravljanje teh pravic na eni strani ter proizvajalci in uvozniki praznih nosilcev podatkov ter naprav za snemanje in reprodukcijo na drugi strani izmenjale vzajemne dajatve.

28

Obveznost plačila nadomestila, kot je to iz postopka v glavni stvari, je namreč tem proizvajalcem in uvoznikom naložena v skladu z nacionalnim zakonom, ki določa znesek tega nadomestila.

29

Drugič, za obveznost proizvajalcev in uvoznikov praznih nosilcev podatkov ter naprav za snemanje in reprodukcijo, da plačajo nadomestilo, ni mogoče šteti, da to izhaja iz opravljanja storitve, katere neposredno protidajatev bi pomenilo.

30

Iz predložitvene odločbe je namreč razvidno, da je cilj nadomestila, kot je to iz postopka v glavni stvari, plačilo pravičnega nadomestila v korist imetnikov pravic reproduciranja. Pravično nadomestilo pa ne pomeni neposredne protidajatve katere koli storitve, saj je povezano s škodo, ki

tem imetnikom nastane z reprodukcijo njihovih varovanih del brez njihovega dovoljenja (glej v tem smislu sodbo z dne 21. oktobra 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, točka 40).

31

Zato za transakcijo, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ni mogoče šteti, da je bila opravljena za plačilo v smislu člena 2(1)(c) Direktive o DDV.

32

V teh okoliščinah in ob upoštevanju ugotovitve, ki izhaja iz točke 24 te sodbe, tudi ob predpostavki, da lahko imetniki pravic reproduciranja opravijo odstop premoženja v pravicah v smislu člena 25(a) Direktive o DDV v korist proizvajalcev in uvoznikov praznih nosilcev podatkov in naprav za snemanje in reprodukcijo, resar ni treba preučiti, navedena transakcija nikakor ne spada na področje uporabe te direktive.

33

Iz navedenega izhaja, da je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo o DDV razlagati tako, da imetniki pravic reproduciranja ne opravljajo storitve v smislu te direktive za proizvajalce in uvoznike praznih nosilcev podatkov in naprav za snemanje in reprodukcijo, od katerih organizacije za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic za račun teh imetnikov, vendar v lastnem imenu, pobirajo nadomestilo od prodaje teh naprav in nosilcev.

34

Ker se drugo vprašanje postavlja, le še bi bil odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, nanj ni treba odgovoriti.

Stroški

35

Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloži o stroških. Stroški za predložitev stališča Sodišča, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Direktivo Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost, kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2010/45/EU z dne 13. julija 2010, je treba razlagati tako, da imetniki pravic reproduciranja ne opravljajo storitve v smislu te direktive za proizvajalce in uvoznike praznih nosilcev podatkov in naprav za snemanje in reprodukcijo, od katerih organizacije za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic za račun teh imetnikov, vendar v lastnem imenu, pobirajo nadomestilo od prodaje teh naprav in nosilcev.

Podpisi

(1) Jezik postopka: poljščina.